

פִּי־תֵצֵא

Ki tetzeh (When you go out)
Devarim/Deuteronomy 21:10-25:19

In the midst of many miscellaneous commandments about inheritance, rebellious sons, oxen, marriage violations and escaping slaves, we find often overlooked verses:

Devarim/Deuteronomy 23:7 "You shall not abhor an Edomite, for he is your brother. You shall not abhor an Egyptian, because you were an alien in his land. 8 "The children of the third generation born to them may enter the assembly of יהוה".

These verses are very interesting when you compare the strict commands concerning the "Ammonites" and the "Moabites" a few verses earlier:

Devarim/Deuteronomy 23:3 "An Ammonite or Moabite shall not enter the assembly of יהוה; even to the tenth generation none of his descendants shall enter the assembly of יהוה forever, 4 "because they did not meet you with bread and water on the road when you came out of Egypt, and because they hired against you Balaam the son of Beor from Pethor of Mesopotamia, to curse you.

The reasons for excluding the Ammonites and the Moabites:

- They did not meet you with bread and water on the road when you came out of Egypt
  - They hired against you Balaam ... to curse you
- The Ammonites and the Moabites did not come to the Israelite's aide during their time of need. They missed out on their opportunity to display kindness. And then they literally tried to curse the chosen ones. Balaam brought sin into the camp through his counsel to Balak, king of the Moabites. Which is deadlier? The enemy who attacks from without, or the enemy who attempts to bring sin into the camp? Thus, the harsh consequences for the Ammonites and the Moabites. "Edom" (Esau) is said to be "your brother." Esau's twin brother was Ya'acov/Israel (Jacob). So indeed, Edom and Israel are brothers (twins). יהוה intends on honoring that relationship even though Esau at one point had vowed to "kill" Ya'acov. Yet, like Ammon and Moav, Esau/Edom had also refused to let Israel pass through his land:

Bereshith 27:42 When the words of her older son Esau were reported to Rebekah, she sent for her younger son Ya'acov and said to him, "Your brother Esau is consoling himself by planning to kill you.

Bemidbar 20:21 Thus Edom refused to give Israel passage through his territory; so Israel turned away from him.

פִּי־תֵצֵא

Ki tetzeh (Wanneer u uittrekt)
Devarim/Deuteronomy 21:10-25:19

Te midden van allerlei verschillende geboden over erfelijkheid, opstandige zonen, ossen, huwelijkschendingen en ontsnappende slaven, komen we vaak vergeten verzen tegen:

Devarim/Deuteronomium 23: 7 "Je zult een Edomiet niet verafschuwen, want hij is je broer, je zult een Egyptenaar niet verafschuwen, omdat je een vreemdeling in zijn land was. 8 De kinderen van de derde generatie die aan hen geboren zijn mogen in de vergadering van de HEERE komen.

Deze verzen zijn erg verbazend als je vergelijkt met de strikte bevelen i.v.m. de "Ammonieten" en de "Moabieten" een paar verzen eerder:

Devarim/Deuteronomium 23: 3 "Een Ammoniet of Moabiet zal de vergadering van de HEERE niet binnengaan, zelfs tot het tiende geslacht zal geen van zijn afstammelingen de gemeente van de HEERE voor altijd binnengaan, 4 omdat zij u niet ontmoetten met brood en water op de weg toen je uit Egypte kwam, en omdat ze Bileam tegen u inhurden, de zoon van Beor uit Pethor van Mesopotamië, om u te vervloeken.

De redenen om de Ammonieten en de Moabieten uit te sluiten:

- Ze hebben u onderweg niet ontmoet met brood en water toen u uit Egypte kwam
  - Ze huurden Bileam in tegen u... om u te vervloeken
- De Ammonieten en de Moabieten kwamen de Israëlieten niet bijstaan in hun tijd van nood. Ze hebben hun kans gemist om vriendelijkheid te tonen. En toen probeerden ze letterlijk de uitverkorenen te vervloeken. Bileam bracht zonde in het kamp door zijn raad aan Balak, de koning van de Moabieten. Wat is dodelijker? De vijand die van buiten aanvalt, of de vijand die zonde in het kamp probeert te brengen? Vandaar de harde gevolgen voor de Ammonieten en de Moabieten. Van "Edom" (Esau) wordt gezegd dat "uw broer" is. Esau's tweelingbroer was Ya'acov/Israël (Jacob). Dus zijn Edom en Israël inderdaad broers (tweelingen). De HEERE is van plan om die relatie te eren, hoewel Esau op een gegeven moment had gezworen Ya'acov te "doden". Toch, had ook Esau/Edom, evenals Ammon en Moab, geweigerd om Israël door zijn land te laten gaan:

Genesis 27:42 Toen de woorden van haar oudere zoon Esau aan Rebekah werden gerapporteerd, liet ze haar jongere zoon Ya'acov bij haar komen en zei tegen hem: "Je broer Esau troost zichzelf door te plannen je te doden."

Numeri 20 : 21 Aldus weigerde Edom Israël door zijn gebied te laten gaan; dus keerde Israël zich van hem af.

Still we ask, why the favor for Egypt? Why would יהוה ask the Israelites not to “abhor the Egyptians”? After all, the Egyptians had enslaved them, beaten them and afflicted them with hard labor, forced them to eat the bread of affliction, and thrown their male babies into the river. It is even said that they used Israelite babies as filler in the cement for their buildings. They did not provide straw for making bricks, making the job almost impossible. Had יהוה forgotten that they were wandering around in the wilderness because they were escaping Egyptian persecution? If anything, the Egyptians owed the Israelites. Had not Yosef sustained them during the days of famine? Could the Almighty really be asking the Israelites to be grateful for their hospitality?

Rabbi Jonathan Sacks has very interesting thoughts on why the Israelites, in their journey for freedom, are asked to give up their hatred for Egypt:

“To be free, you have to let go of hate. That is what Moses is saying. If they continued to hate their erstwhile enemies, Moses would have taken the Israelites out of Egypt, but he would not have taken Egypt out of the Israelites. Mentally, they would still be there, slaves to the past. They would still be in chains, not of metal but of the mind – and chains of the mind are the most constricting of all.

You cannot create a free society on the basis of hate. Resentment, rage, humiliation, a sense of injustice, the desire to restore honor by inflicting injury on your former persecutors – these are conditions of a profound lack of freedom. You must live with the past, implies Moses, but not in the past. Those who are held captive by anger against their former persecutors are captive still. Those who let their enemies define who they are, have not yet achieved liberty.

The Mosaic books refer time and again to the exodus and the imperative of memory: ‘you shall remember that you were slaves in Egypt’. Yet never is this invoked as a reason for hatred, retaliation or revenge. Always it appears as part of the logic of the just and compassionate society the Israelites are commanded to create: the alternative order, the antithesis of Egypt. The implicit message is: Limit slavery, at least as far as your own people is concerned. Don’t subject them to hard labor. Give them rest and freedom every seventh day. Release them every seventh year. Recognize them as like you, not ontologically inferior. No one is born to be a slave.

Toch vragen we ons af, waarom die gunst voor Egypte? Waarom zou de HEERE de Israëlieten vragen om "de Egyptenaren niet te verafschuwen"? Per slot van rekening hadden de Egyptenaren hen in slavernij gebracht, geslagen en zwaar geteisterd, hen gedwongen het brood der ellende te eten en hun mannelijke baby's in de rivier te gooien. Er wordt zelfs gezegd dat ze Israëlitische baby's gebruikten als vulstof in het cement voor hun gebouwen. Ze hadden geen stro voor het maken van stenen, waardoor het werk bijna onmogelijk was. Was de HEERE vergeten dat ze zich in de woestijn vragen stelden omdat ze aan de Egyptische vervolging ontsnapten? In ieder geval hadden de Egyptenaren bij de Israëlieten een schuld. Was het niet Josef die hen onderhouden had tijdens de hongersnoden? Zou de Almachtige de Israëlieten echt kunnen vragen dankbaar te zijn voor hun gastvrijheid?

Rabbi Jonathan Sacks heeft zeer interessante gedachten over waarom de Israëlieten op hun reis naar de vrijheid gevraagd worden hun haat voor Egypte op te geven:

"Om vrij te zijn, moet je haat loslaten. Dat is wat Mozes zegt. Als ze hun vroegere vijanden zouden blijven haten, zou Mozes de Israëlieten uit Egypte hebben meegenomen, maar hij zou Egypte niet uit de Israëlieten hebben gehaald. Geestelijk zouden ze er nog steeds zijn, slaven van het verleden. Ze zouden nog steeds in ketenen zitten, niet van metaal maar van de geest - en ketenen van de geest zijn de meest beperkende van allemaal. Je kunt geen vrije samenleving creëren op basis van haat. Wrok, woede, vernedering, een gevoel van onrechtvaardigheid, het verlangen om de eer te herstellen door je vroegere vervolgers letsel toe te brengen - dit zijn voorwaarden van een diepgaand gebrek aan vrijheid. Je moet met het verleden leven, impliceert Mozes, maar niet in het verleden. Degenen die gevangen worden gehouden door woede tegen hun voormalige vervolgers zijn nog steeds gevangen. Degenen die hun vijanden laten bepalen wie ze zijn, zijn nog niet aan vrijheid toegekomen.

De Mozaïsche boeken verwijzen keer op keer naar de uittocht en de opdracht te herinneren: 'u zult zich herinneren dat u slaven in Egypte was'. Toch wordt dit nooit aangeroepen als een reden voor haat, vergelding of wraak. Het lijkt altijd deel uit te maken van de logica van de rechtvaardige en medelevende samenleving die de Israëlieten geboden word te scheppen: de alternatieve orde, de antithese van Egypte. De impliciete boodschap is: beperk slavernij, tenminste voor zover het uw eigen mensen betreft. Stel ze niet bloot aan dwangarbeid. Geef ze elke zevende dag rust en vrijheid. Laat ze elk zevende jaar vrij. Erken hen zoals jezelf, niet als minderwaardig wezen. Niemand wordt geboren om slaaf te zijn.

Give generously to the poor. Let them eat from the leftovers of the harvest. Leave them a corner of the field. Share your blessings with others. Don't deprive people of their livelihood. The entire structure of Biblical law is rooted in the experience of slavery in Egypt, as if to say: you know in your heart what it feels like to be the victim of persecution, therefore do not persecute others.

Biblical ethics is based on repeated acts of role-reversal, using memory as a moral force. In Exodus and Deuteronomy, we are commanded to use memory not to preserve hate, but to conquer it by recalling what it feels like to be its victim. "Remember" – not to live in the past, but to prevent a repetition of the past. (end of quote)

So in other words, the Israelites who came out of Egypt, were not to create another type of Egypt. Their God-given task was to create a new kind of society, with יהוה in its midst and respect for human dignity as its aim. The Israelites were far from perfect. In reading our Parasha this week, we note they had to address soldiers who fall in love with the daughters of their enemies, fathers who favor one wife and one son over another, and stubborn and rebellious children. These are ordinary human situations, and through Torah instruction, our Heavenly Father asked them to respond correctly.

יהוה never wanted the Israelites to forget their origins. He wanted them to remember their past, but without hate or desire for revenge. What יהוה wanted them to recall was the pain of being a slave, not the anger they felt towards their slave masters. The Egyptians had treated them badly but they in turn were to treat others with respect – the opposite of what they endured in Egypt. Be an example of using justice and compassion, rather than power. Be considerate of the poor. Don't let your decisions be guided by sexual desire. Don't hand a runaway slave back to his master. Do not humiliate your brother.

Yeshua made the same points:

Matthew 7:12 "Therefore, whatever you want men to do to you, do also to them, for this is the Torah and the Prophets.

Luke 6:35 "But love your enemies, do good, and lend, hoping for nothing in return; and your reward will be great, and you will be sons of the Most High. For He is kind to the unthankful and evil. 36 "Therefore be merciful, just as your Father also is merciful.

Now there's one more people group mentioned this week – the "Amalekites."

Geef gul aan de armen. Laat ze eten van de restanten van de oogst. Laat een hoekje van het veld over voor hen. Deel uw zegeningen met anderen. Beroof de mensen niet van hun levensonderhoud. De hele structuur van de Bijbelse wet is geworteld in de ervaring van de slavernij in Egypte, alsof je wilt zeggen: je weet in je hart hoe het voelt om het slachtoffer te zijn van vervolging; vervolg daarom anderen niet. Bijbelse ethiek is gebaseerd op herhaalde handelingen van rolomkering, waarbij het geheugen als een morele kracht wordt gebruikt. In Exodus en Deuteronomium wordt ons geboden om ons geheugen te gebruiken om haat niet vast te houden, maar om die te overwinnen door te denken aan hoe het voelt om het slachtoffer te zijn. "Gedenk" - niet om in het verleden te leven, maar om een herhaling van het verleden te voorkomen. (einde citaat)

M.a.w., de Israëlieten die uit Egypte waren gekomen, moesten geen ander type Egypte creëren. Hun door God gegeven taak was om een nieuw soort samenleving te creëren, met de HEERE in hun midden en respect voor de menselijke waardigheid als doel. De Israëlieten waren verre van perfect. Bij het lezen van onze Parasha deze week, merken we op dat ze zich moesten richten op soldaten die op de dochters van hun vijanden verliefd werden, vaders die een vrouw de voorkeur geven en de ene zoon boven de andere stellen, en koppige en rebellerende kinderen. Dit zijn gewone menselijke situaties, en onze hemelse Vader vroeg door Tora-instructie om correct te reageren.

De HEERE wilde nooit dat de Israëlieten hun oorsprong zouden vergeten. Hij wilde dat ze zich hun verleden herinneren, maar zonder haat of verlangen naar wraak. Wat de HEERE wilde dat ze zich zouden herinneren was de pijn van een slaaf zijn; niet de woede die ze voelden jegens hun slavenmeesters. De Egyptenaren hadden hen slecht behandeld, maar zij moesten op hun beurt anderen met respect behandelen - het tegenovergestelde van wat ze in Egypte hadden doorstaan. Wees een voorbeeld van rechtvaardigheid en mededogen, in plaats van macht. Wees attent op de armen. Laat je beslissingen niet leiden door seksuele verlangens. Geef een weggelopen slaaf niet terug aan zijn meester. Verneder je broeder niet. Yeshua maakte dezelfde punten:

Mattheüs 7:12 "Daarom, wat u ook wilt dat de mensen aan u doen, doe dat ook aan hen, want dit is de Tora en de Profeten.

Lucas 6:35 "Maar hebt uw vijanden lief, doet goed, en leent, zonder iets terug te verwachten, en uw loon zal groot zijn, en u zult zonen van de Allerhoogste zijn, want Hij is goedertieren naar de ondankbaren en de bozen. 36 Wees daarom genadig, net zoals je Vader ook genadig is.

Er wordt deze week nog een groep mensen genoemd - de 'Amalekieten'.

Devarim/Deuteronomy 25:17 "Remember what Amalek did to you on the way as you were coming out of Egypt, 18 "how he met you on the way and attacked your rear ranks, all the stragglers at your rear, when you were tired and weary; and he did not fear Elohim. 19 "Therefore it shall be, when יהוה your Elohim has given you rest from your enemies all around, in the land which יהוה your Elohim is giving you to possess as an inheritance, that you will blot out the remembrance of Amalek from under heaven. You shall not forget.

After just one attack, why should the Amalekites deserve to have their "remembrance blotted out from under heaven"? Why should they not be forgiven in the same way as He was asking the Israelites to forgive the Egyptians?

Jewish teaching implies that there was a difference between the Amalekites and the Egyptians. There was a rational, though not a justified, reason why the Egyptians feared the Israelites:

Shemot/Exodus 1:9 And he said to his people, "Look, the people of the children of Israel are more and mightier than we; 10 "come, let us deal shrewdly with them, lest they multiply, and it happen, in the event of war, that they also join our enemies and fight against us, and so go up out of the land."

The Egyptians feared the children of Israel because they had become numerous. Historians tell us that this was not groundless fear. They had suffered invasions of outsiders in the past who had taken over parts of their land. Thus, it was not an irrational fear, even though the Israelites had absolutely NO thoughts of taking over Egypt.

BUT...what about the Amalekites? Their hatred for Israel was purely irrational, groundless, and baseless. Amalek attempted to destroy the Israelites right after they left Egypt, the place where they had been treated lower than the lowest slave. The place where they had been beaten, starved, persecuted, killed, and finally liberated. Amalek attempted to take away all their hope. He wanted to destroy their new faith.

Amalek attacked those who were "stragglers at the rear," i.e., those who were "tired and weary." The Amalekites had no fear of Divine retribution. In fact, Devarim 25:18 tells us that they "did not fear Elohim." They had absolutely no reason to hate the Israelites – we call this irrational hatred. Therefore, their remembrance is to be "blotted out." יהוה has declared that "He" will wage war against Amalek from "generation to generation":

Shemot/Exodus 17:16 for he said, "Because יהוה has sworn: יהוה will have war with Amalek from generation to generation."

Devarim/Deuteronomium 25:17 "Denk aan wat Amalek onderweg met u deed toen uit Egypte kwam, 18 hoe hij u onderweg ontmoette en uw achterste rangen aanviel, alle achterblijvers aan uw achterhoede, toen u moe was en uitgeput; en hij was niet bang voor Elohim. 19 Daarom zal het zijn, wanneer de HEERE, uw God, rust heeft gegeven van uw vijanden rondom, in het land dat uw Elohim u geeft om als een erfenis te bezitten, dat u de herinnering aan Amalek onder de hemel zult uitwissen. U zult niet vergeten.

Waarom zouden de Amalekieten het verdienen om, na slechts één aanval, hun "herinnering onder de hemel te laten uitwissen"? Waarom zou hen niet op dezelfde manier vergeven worden zoals Hij de Israëlieten vroeg om de Egyptenaren te vergeven?

De Joodse leer impliceert dat er een verschil was tussen de Amalekieten en de Egyptenaren. Er was een rationele, maar geen gerechtvaardigde reden waarom de Egyptenaren de Israëlieten vreesden:

Shemot/Exodus 1: 9 En hij zei tot zijn volk: "Kijk, het volk van de kinderen van Israël zijn met meer en machtiger dan wij; 10 kom, laten wij slim met hen omgaan, opdat zij zich niet vermenigvuldigen en het, in het geval van oorlog, gebeurt dat zij zich ook bij onze vijanden voegen en tegen ons vechten, en zo uit het land opgaan."

De Egyptenaren vreesden de kinderen van Israël omdat ze talrijk waren geworden. Historici vertellen ons dat dit geen ongegronde angst was. Ze hadden in het verleden geleden onder invasies van buitenstaanders die delen van hun land hadden overgenomen. Het was dus geen irrationele angst, hoewel de Israëlieten absoluut GEEN gedachten hadden om Egypte over te nemen.

MAAR ... hoe zit het met de Amalekieten? Hun haat tegen Israël was puur irrationeel, ongegrond en ongefundeerd. Amalek probeerde de Israëlieten te vernietigen vlak nadat ze Egypte, de plaats waar ze minderwaardiger waren behandeld dan de laagste slaaf, verlaten hadden. De plaats waar ze waren geslagen, uitgehongerd, vervolgd, gedood en uiteindelijk bevrijd. Amalek probeerde al hun hoop weg te nemen. Hij wilde hun nieuwe geloof vernietigen. Amalek viel degenen aan die "achterblijvers" waren, d.w.z. degenen die "moe en vermoeid" waren. De Amalekieten hadden geen angst voor Goddelijke vergelding. In feite vertelt Devarim 25:18 ons dat zij "Elohim niet vreesden." Ze hadden absoluut geen reden om de Israëlieten te haten - we noemen dit irrationele haat. Daarom moet hun herinnering "uitgewist" worden. De HEERE heeft verklaard dat "Hij" tegen Amalek oorlog zal voeren van "van generatie op generatie":

Shemot/Exodus 17:16 want hij zei: "Omdat de HEERE gezworen heeft: De HEERE zal oorlog met Amalek hebben van generatie op generatie."

Anti-Semitism is the paradigm case of irrational hatred. In 1897, Theodor Herzl wrote:

"We have sincerely tried everywhere to merge with the national communities in which we live, seeking only to preserve the faith of our fathers. It is not permitted us. In vain are we loyal patriots, sometimes superloyal; in vain do we make the same sacrifices of life and property as our fellow citizens; in vain do we strive to enhance the fame of our native lands in the arts and sciences, or her wealth by trade and commerce. In our native lands where we have lived for centuries we are still decried as aliens, often by men whose ancestors had not yet come at a time when Jewish signs had long been heard in the country....If we were left in peace...But I think we shall not be left in peace."

Yes, irrational hatred has not died, because Amalek has not been wiped out. Daily there are multiple, unprovoked incidents against Jewish people, both in Israel and in other countries. And we see it also against those who dare to live by the commandments of Torah. But remember יהוה said "HE" will wage war against Amalek. The darkness will be defeated by the Light. May it be so, and in our day!

***2 Thessalonians 2:8** And then the Torahless one will be revealed, whom Adonai will consume with the breath of His mouth and destroy with the brightness of His coming.*

Shabbat Shalom!
Ardelle

Antisemitisme is een zienswijze van irrationele haat. In 1897 schreef Theodor Herzl:

"We hebben oprecht overal geprobeerd om te fuseren met de nationale gemeenschappen waarin we leven, alleen zoekend om het geloof van onze vaders te behouden. Het is ons niet toegestaan. Tevergeefs zijn we loyale patriotten, soms superloyaal; tevergeefs brengen we dezelfde offers van leven en eigendom als onze medeburgers; tevergeefs streven we ernaar om de bekendheid van ons geboorteland in de kunsten en wetenschappen, of haar rijkdom door handel en commercie te vergroten. In ons geboorteland waar we eeuwenlang hebben geleefd, worden we nog steeds veroordeeld als buitenaardse wezens, vaak door mannen wiens voorouders nog niet waren gekomen in een tijd dat Joodse tekens al lang in het land werden gehoord ... Als we met rust werden gelaten ... Maar ik denk dat we niet met rust gelaten worden. "

Ja, irrationele haat is niet gestorven, omdat Amalek niet is uitgeroeid. Dagelijks zijn er meerdere, niet-uitgelokte incidenten tegen joodse mensen, zowel in Israël als in andere landen. En we zien het ook tegen hen die durven te leven volgens de geboden van Tora. Maar onthoud dat de HEERE zei: "HIJ" zal oorlog voeren tegen Amalek. De duisternis zal verslagen worden door het Licht. Moge het zo zijn, en in onze tijd!

***2 Thessalonians 2: 8** En dan zal de Toraheloze worden geopenbaard, die Adonai met de adem van zijn mond zal verteren en vernietigen met de schittering van Zijn komst.*

Shabbat Shalom!
Ardelle